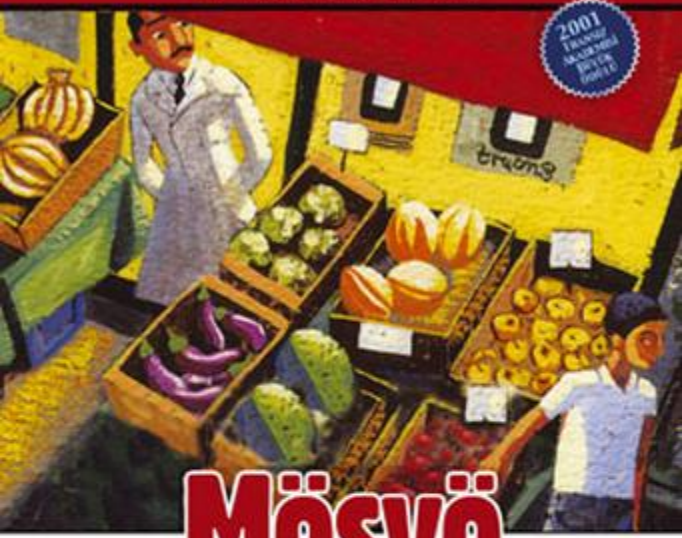
Başrolünü Ömer Şerif'in oynadığı ve aktöre Venedik Film Festivali'nde ALTIN ASLAN ödülünü getiren aynı adlı filmin romanı

Mösyö ibrahim

ve Kuran'ın Çiçekleri

cizgiliforum

Eric-Emmanuel Schmitt

cizgiliforum

YAYIN NO: 99

MÖSYÖ İBRAHİM VE KURAN'IN ÇİÇEKLERİ
Eric-Emmanuel Schmitt

Özgün Adı: Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran

© Eric-Emmanuel Schmitt. 2001

© Bilge Sanat Yapım Yay. Tant. Kağ. Turz. San. Tic. Ltd. Şti.

Şubat - 2004

ISBN: 975 - 8509 - 98 - 5

Yayına Hazırlayan: *Ahmet Nuri Yüksel*
Türkçesi: *Bahadırhan Bozkurt*
Kapak: *Mehmet Neşeli*
Dizgi: *Myra Ajans*
Baskı: *Özener Matbaacılık*
Kapak Baskı: *Trichrome Matbaacılık*
Mücellit: *Yedigün Mücellithanesi*

BİLGE KÜLTÜR SANAT
Yerebatan Cad. Salkım Söğüt Sok.
No: 20/4 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 520 72 53 - 513 85 04
Fax: (0212) 511 47 74

MÖSYÖ İBRAHİM
ve
KURAN'IN ÇİÇEKLERİ

ERIC-EMMANUEL SCHMITT

Türkçesi
Bahadırhan Bozkurt

BİLGE
KÜLTÜR
SANAT

Bruno Abraham-Kremer'e

cizgiliforum

Yazar Hakkında

Eric-Emmanuel SCHMITT, romancı, filozof. 1960'da Lyon'da doğdu. Müzik ve edebiyat ağırlıklı bir eğitim aldı.1983'de *Ecole Normale Supérieure*'de felsefe lisansına hak kazandı. 1987'de felsefe doktorasını *Chambéry Üniversitesi*'nde tamamladı. Felsefe alanında denemeler yazdı, öykü ve romanlar kaleme aldı. Pek çok tiyatro eseri verdi, ayrıca TV'de projelere imza attı. Eserleri sayesinde pek çok ödülün sahibi oldu.

İsa Peygamber, Adolf Hitler, Freud gibi karakterler ile başarıya ulaşan yazarı edebiyat dünyasında kesin bir kimlikle tanıtmak gerçekten zor. Drama yazarı, romancı, ya da filozof... Belki de müzisyen? Yazar ise seçimini şu cümlelerle özetliyor: "Müzik, din ve felsefe her zaman önemsediğim üç tutkum olagelmiştir. Felsefe ve müzik arasında gidip geliyordum ama bir piyanist olmaktan başka bir şey de istemiyordum. Müzikteki kompozisyon beni çekiyordu. Ancak sınırlarımın ve yeteneklerimin farkına çabuk vardım. Bana yazı yazmak kaldı. Tiyatroya ve edebiyata da âşıktım. Bu yolu seçtim. Yazmaya başladım."

Yazar ayrıca drama ile ilgili fikirlerini de şöyle anlatıyor: "Müzik her zaman bir gerçeklikten bahseder, sonradan ona müdahale edilir. Ben de bir tiyatro eseri yazarken aynı şeyi yapıyorum. Ruhun müziğini anlatmaya çalışıyo-

rum. Bu, basit konuşmalardan çok daha fazla şey demek. Tiyatro rüyanın ve gölgenin krallığıdır. Zor iştir çünkü tiyatroya girme alışkanlığı fazla olmayan çağdaş toplum hiçbir şeyi hoş görmez. Bununla birlikte bir çocuğun gittiği oyunda hayaller kurması ve duygulanıp ağlaması, tiyatronun büyüsüne kapılmasına neden olur; artık yazar olsun, aktör olsun, tiyatronun bir parçası olmak isteyecektir. Tiyatro yazarlığı aynı zamanda nankör bir meslektir. Yazarlar hep gölgede yaşar, aktörlere armağan edilen alkışlardan bir pay kapmaya çalışır. Her yeni sahneleme başlayacak yeni bir hayat gibidir ve baba hep doğum odasındadır. Yeni hayat başladığında ise ona seyirciden çok bu yeni hayatın temeli olmanın mutluluğu kalır."

İlk oyunu "**La nuit des Valognes**" 1991'de *Maison de Culture de Loire Atlantiques*'te sahnelendi. Bu oyun onun tüm Fransa'da tanınmasını sağladı. Tanrı ile Freud arasında diyaloglarla tanınan "**Le Visiteur**" 1993'te sahneye kondu. En iyi oyun, en çok seyirci ve en iyi çıkış yapan oyun dallarında **Moliére** ödülü kazandı. Bu oyun onun tüm dünyada tanınmasını sağladı ve özel tiyatroların kapılarını açtı. Arjantin, Belçika, Brezilya, Kanada, İspanya, İtalya, Hollanda, Finlandiya, Romanya, İsveç, Çekoslavakya, Türkiye ve Uruguay'da sahneye kondu. Oyunun lirik versiyonu 2000 yılında Yunanlı kompozitör Stavros Xarhakos tarafından opera haline getirilip sahneye kondu. Yazma isteği, paylaşma ve ilgi uyandırma arzusu tek bir evrene yani tiyatroya sığmamaya başladı. 1994'de Schmitt'in romancı kimliği ortaya çıktı. "**La Secte des égoistes**" ile **İlk Roman** ödülünü kazandı. 1995'deki "**Golden Joe**" nun ardından 1996'da "**Variations Enigmatiques**" *Marigny Tiyatrosu*'nda *Alain Delon* ve *Francis Huster* ile, pek çok ülkenin sanat başkentlerinde

ülkenin en iyi aktörleri ile, Los Angeles'te ise *Donald Sutherland* ile sahnelendi. 1998'de Paris'te yeniden sahneye kondu. 1997'de "**Le Libertin**" *Montparnasse Tiyatrosu*'nda sahneye kondu. Kanada, Finlandiya ve Romanya'da oynandı, *Piccolo Teatro in Milano* ile tüm İtalya'yı dolaştı. Ancak Schmitt her şeyden önce bir filozoftu. 1997'de "**Diderot ou la philosophie de la séduction**" isimli felsefe tezi yayınlandı. Aynı yıl "**Cycle de l'invisible**" isimli üçlemesinin ilk kitabı "**Milarepa**" yayınlandı.1997'de *Avignon Festivali*'nde oynandı, 1999'da Paris'te tekrar sahneye kondu. (2004 yılında Bilge Kültür Sanat'tan yayınlanacak). Müzik aşığı Schmitt 1997'de "**Le Nozze di Figaro**" nun Fransızcaya tercümesini gerçekleştirdi. Yazar şu sıralar da Mozart'ın adaptasyonu üzerinde çalışıyor. 1998'deki "**Frederick ou le boulevard du crime**" *Marigny Tiyatrosu*'nda *Jean Paul Belmondo* ile sahnelendi. Hemen aynı zamanda da Almanya turnesi başladı. Oyun **Balzac Akademi Ödülü**'nü kazandı. 1999 yılında ise "**Hotel de deux mondes**" sahneye kondu. 2000 yılı En iyi yazar ve En iyi oyun dalında **Moliére** ödüllerini kazandı.

1999 yılında üçlemesinin ikinci eseri olan "**Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran**" yayınlandı. *Bruno Abraham-Kremer* tarafından 2001 yılında *Avignon Festivali*'nde sahneye kondu. 2002'de Fransa turnesine ve İngiltere turnesine çıktı ve New York'da sahnelenmeye başlandı. Eser 2001 Temmuz'unda **Fransız Akademisi Büyük Ödülü**'ne lâyık görüldü. 8 dile çevrildi. **3 Cesar** ödüllü Fransız yönetmen *François Dupeyron* tarafından sinemaya aktarılan film 60.Venedik festivalinde gösterildi ve büyük ilgi gördü. Mösyö İbrahim'i ünlü aktör *Ömer Şerif*'in canlandırdığı ve aktöre **Özel Altın Aslan** ödülünü

getiren filmin çekimlerinin bir kısmı da Türkiye'de, İstanbul ve Kapadokya'da gerçekleştirildi. Film 17 Eylül 2003'de Fransa'da da gösterime girdi.

2000 yılında "**L'Evangile selon Pilate**" yayınlandı. Aylarca en çok satanlar listesinde kalan kitap pek çok ödül kazandı: 2000 yılı **Fransız Akademisi Ödülü**, **Interaliié Ödülü**, 2001 **Elle dergisi okuyucuları Büyük Ödülü**. 2001'de yayınlanan Adolf Hitler'in öyküsü "**La part de l'autre**" da **Fransız Akademisi Ödülü**'ne lâyık görüldü. Çağdaş bir Faust miti varyasyonu olan "**Lorsque j'étais une oeuvre d'art**" ın ardından 2002 yılında üçlemesinin son kitabı olan "**Oscar et la dame rose**" yayınlandı (2004 yılında Bilge Kültür Sanat'tan yayınlanacak). Yıldız Kenter tarafından sahneye konan oyun 2003 sonunda İzmir'de 2004 yılı başında ise Ankara'da sahnelendi.

Eserleri

Roman:
- Lorsque j'étais une oeuvre d'art, 2002
- La part de l'autre, 2001
- L'Evangile selon Pilate, 2000
- La secte des égoistes, 1994

Deneme:
- Diderot ou la philosophie de la séduction, 1997

Öykü:
Le Cycle de l'Invisible:
- Oscar et la dame rose, 2002
- Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran, 2001
- Milarepa, 1997

Tiyatro:
- Hotel des deux mondes, 1999
- Frederick ou le boulevard du crime, 1998
- Le libertin, 1997
- Variations énigmatiques, 1996
- Golden Joe, 1995
- Le visiteur, 1993
- La nuit de Valognes, 1991

Ödüller

Le Visiteur"1993–3 Molière ödülü. En iyi oyun. En çok seyirci. En iyi çıkış yapan oyun

"*La secte des* "égoistes"1994–İlk Roman Ödülü

"*Frederic ou le boulevard de crime*"1998–Balzac Akademi Ödülü

"*Hotel de deux mondes*"2000–2 Molière ödülü. En iyi yazar. En iyi oyun

"*Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran*" 2001–Fransız Akademisi Büyük Ödülü

"*L'Evangile selon Pilate*" 2000–Fransız Akademisi Ödülü. Interallié Ödülü. 2001 Elle dergisi okuyucuları Büyük Ödülü.

"*La part de l'autre*" 2001–Fransız Akademisi Ödülü

On bir yaşındaydım. Domuzumu kırdım ve fahişelere gittim.

Porselen domuzum, kusmuk renginde, bozuklukları içeriye atabileceğim ama dışarıya çıkaramayacağım bir kumbaraydı. Onu babam seçmişti; bu kumbaranın ifade ettiği tek bir şey vardı, o da babamın hayat görüşüydü: Para biriktirmek içindir, harcamak için değil.

Domuzun işkembesinde iki yüz frank vardı. Dört aylık birikimim.

Bir sabah okula gitmek için evden çıkmadan önce babam şöyle dedi:

- Moiz, anlamıyorum... Para eksilmiş... Bundan böyle yaptığın her alışverişi mutfak defterine kaydedeceksin.

Tıpkı okuldaki gibi evde de azarlar yemem yeterli değildi demek; yıkamak, ders çalışmak, yemek pişirmek, alışveriş torbalarını taşımak, karanlık, boş ve sevgisiz bu evde tek başına yaşamak yeterli değildi; işsiz ve kadınsız bir avukatın oğlundan daha çok kölesi olmak yeterli değildi! Tüm bunlar yetmiyormuş gibi bir de hırsız olmak gerekiyordu. Nasılsa şüpheliydim, sanki çalıyormuşum gibi.

Domuzun işkembesinde tam iki yüz frank vardı. İki yüz frank. Bu para Cennet Sokağı'ndaki bir fahişenin bedeliydi. Erkek olmanın bedeliydi.

İlk konuştuğum kadınlar nüfus kağıdımı görmek istediler. Sesime rağmen, cüsseme rağmen –çünkü bir şeker çuvalı gibi tombuldum– on altı yaşında olduğuma dair söylediklerimden kuşkuluydular, oysa çoktan büyüdüğümü, son yıllarımı sebze fileme asılarak geçirdiğimi anlamaları gerekirdi.

Sokağın sonunda, köşede bir başkası vardı. Hatları yuvarlaktı, bir resim gibi güzeldi. Ona paramı gösterdim. Sırıttı.

- Sen on altı yaşında mısın ?

- Herhalde yani, bu sabahtan beri.

Yukarıya çıktık. Sanırım yirmi iki yaşındaydı, bu işin eskisi olduğu belliydi ve sadece bana aitti. Nasıl yıkanılacağını anlattı, sonra da nasıl sevişmemiz gerektiğini...

Zaten biliyordum, ama yine de anlatmasına müsaade ettim. Kendisini daha iyi hissetmesini istiyordum, hem sesi de hoşuma gitmişti, biraz sıkıntılı, biraz hüzünlü. O işi yaparken bayılacak gibi oldum. Henüz bitirmiştik, saçlarımı okşadı ve şöyle dedi :

- Tekrar gelmeli ve bana küçük bir hediye getirmelisin.

İşte bu bütün keyfimi kaçırdı. Küçük hediyeyi unutmuştum. Tamamdı, artık bir erkektim, bir kadının kalçaları arasında vaftiz edilmiştim. Ama ayaklarımın üzerinde duramıyordum işte, hâlâ bacaklarım titriyordu ve sıkıntılar da başlamıştı: şu meşhur küçük hediyeyi unutmuştum.

Koşarak eve geri döndüm, kendimi odama attım, çevreme bakıyor, verebileceğim değerli bir hediye arıyordum. Sonra yeniden, alelacele Cennet Sokağı'na koştum. Kız hâlâ oradaydı. Oyuncak ayıcığım artık onundu.

Mösyö İbrahim'i de aynı zamanlarda tanıdım.

Mösyö İbrahim hep yaşlıydı. Mavi Sokak'taki ve Balıkçılar Sokağı'ndaki herkes bilirdi, Mösyö İbrahim her zaman bakkal dükkânındaydı, sabahın sekizinden gecenin yarısına dek, kasalarına yaslanmış, bir bacağı koridorda, bir bacağı kutuların üzerinde, beyaz gömlek üzeri gri bir önlük, fırça bıyıkları, bilgelik sinmiş esmer yüzüyle olduğu kadar parlak fıstık yeşili-kahve gözleriyle hep oradaydı.

Ancak herkes Mösyö İbrahim'in bilge bir şahsiyet olduğunu düşünüyordu. Böyle düşünüyorlardı çünkü en az kırk yıldır Yahudi sokağının Arabıydı. Böyle düşünüyorlardı çünkü fazla gülümsüyor ama az konuşuyordu. Böyle düşünüyorlardı çünkü fanilerin sıradan sıkıntılarından kurtulmuş, arınmış gibiydi, özellikle de Parisli fanilerin. Asla kıpırdamaz, sanki taburesinden uzanmış bir dal gibi durur, hep önünde durduğu tezgâhı hiç toplamaz, gecenin yarısıyla sabahın sekizi arasında da kimsenin bilmediği bir yere kaybolurdu.

Her gün yemekleri ve alışverişi yapardım. Yalnızca konserve satın alırdım. Her gün alayım da taze olsun diye değil, babam yalnızca o gün yetecek kadar para verdiğinden. Eh o zaman yemek hazırlamak da pek sorun olmuyor tabii!..

Benden şüphelendiği için babamı cezalandırıp ondan çalmaya başladığımda Mösyö İbrahim'den de çalmaya başladım. Gerçi biraz utanıyordum ama utancımla mücadele etmek için tam parayı öderken aklımı tek bir düşünceye yoğunlaştırıyordum.

Ne de olsa bir Arap !

Her gün gözlerimi Mösyö İbrahim'in gözlerinden ayırmadan ona bakıyordum, bu bana cesaret veriyordu.

Ne de olsa bir Arap !

- Ben Arap değilim Momo, Altın Hilâl'den* geliyorum.

Aldıklarımı toparladım ve sersemlemiş bir halde dışarı çıktım. Mösyö İbrahim düşüncelerimi okuyabiliyordu! Eğer düşüncelerimi okuyabiliyorsa belki onu dolandırdığımı da biliyordu.

Ertesi gün hiç konserve araklamadım ve sordum :

- Altın Hilâl nedir ?

İtiraf etmeliyim ki bütün gece Mösyö İbrahim'i altın bir hilâlin ucunda oturmuş yıldızlı bir gökyüzünde uçarken hayal etmiştim.

- Bu isim Anadolu'dan başlayıp İran'a kadar olan bir bölgeyi anlatır Momo.

Ertesi gün cüzdanımı çıkarırken ben konuştum:

- Adım Momo değil Moiz.

Ertesi gün bu kez o konuştu:

- Adının Moiz olduğunu biliyorum, o yüzden sana Momo diyorum, böylesi daha mütevazı.

Ertesi gün bozuk paralarımı sayarken sordum :

- Moiz Yahudidir, Arap değil. Bu sizin için ne ifade ediyor?

- Ben Arap değilim Momo, Müslümanım.

- Madem Arap değilsiniz o zaman neden size sokağın Arabı diyorlar?

- Arap demek Momo, bakkallıkta, "sabahın sekizinden gecenin yarısına kadar, pazar günleri de dahil açık" demektir.

Konuşmalar böyle sürüp gitti. Her gün bir cümle. Vaktimiz vardı. Onun vakti vardı, çünkü yaşlıydı. Benim de vardı, çünkü gençtim. Ve gün aşırı bir kutu konserve çalıyordum.

Sanıyorum bir kaç yıl daha böyle birer saatlik konuşmalar yapmaya devam edecektik tabii eğer Brigitte Bardot'a rastlamamış olsaydık.

Mavi Sokak'ta büyük curcuna vardı. Trafik durdu, sokakta hayat durdu. Bir film çekiliyordu. Mavi Sokak'ta, Kelebek Sokak'ta ve Balıkçılar Sokağı'nda cinsiyet sahibi herkes alarm durumundaydı. Kadınlar onun gerçekten söylendiği kadar güzel olup olmadığını gözleriyle görmek istiyorlardı. Erkekler ise hiçbir şey düşünmüyorlar, pantolonlarının kabarıklığını kapatmaya çalışıyorlardı. Brigitte Bardot Mavi Sokak'taydı. Hem de gerçek Brigitte Bardot!

Pencereye tünedim. Ona bakıyordum. Bana dördüncü kattaki komşunun kedisini hatırlatıyordu, balkonun güneşinde gerinmeye bayılan, sanki sadece hayranlık uyandırmak için yaşayan, nefes alan, gözlerini kırpıştıran küçük, şirin kediyi. Daha dikkatle bakınca, gerçekten de Cennet Sokağı'ndaki fahişelere benzediğini fark ettim. Oysa müşteri çekmek için Brigitte Bardot gibi giyinenler Cennet Sokağı'nın fahişeleriydi. Uyuşukluğumun doruğundayken Mösyö İbrahim'in kapısının eşiğine çıktığını fark ettim. İlk defa –en azından kendimi bildim bileli ilk defa– taburesini terk etmişti.

Kameranın önünde hırıldayan küçük Brigitte yaratığını iyice inceledikten sonra oyuncak ayıcığımın yeni sahibesi güzel sarışını düşündüm ve Mösyö İbrahim'in yanına gidip dikkatsizliğinden faydalanarak birkaç kutu konserve yürütmeye karar verdim.

Kahretsin! Yerine dönmüştü. Sabunların ve mandalla-

rın üzerinden Bardot'u seyre dalan gözleri muzır bir ifadeyle ışıldıyordu. Onu hiç böyle görmemiştim.

- Mösyö İbrahim siz evli misiniz ?

- Tabii ki evliyim.

Ona soru sorulmasına pek alışık değildi. O anda Mösyö İbrahim'in herkesin sandığı kadar yaşlı olmadığına yemin edebilirdim.

- Mösyö İbrahim, farz edin ki karınız ve Brigitte Bardot ile bir gemidesiniz. Gemi batıyor. Ne yapardınız?

- Elbette Brigitte'i kurtarırdım, çünkü karım yüzme biliyor.

Gözlerini hiç böyle görmemiştim. Çok keyifliydi, katıla katıla gülüyor, gözleri şeytanî bir ışıltıyla parlıyordu.

Birdenbire toparlandı, hazırola geçti: Brigitte Bardot bakkal dükkânından içeri girmişti!

- Günaydın mösyö, sizde su bulunur mu acaba ?

- Elbette matmazel.

İşte o anda imkânsız gerçekleşti: Mösyö İbrahim tezgâha kadar gitti, bir şişe su aldı ve onu getirdi.

- Teşekkür ederim mösyö, borcum ne kadar ?

- Kırk frank matmazel.

Brigitte'in aklı başından gitmişti. Benim de tabii. Bir şişe su etse etse iki papel ederdi. Ama hayatta kırk papel etmezdi.

- Buralarda suyun bu kadar nadir ve değerli olduğunu bilmiyordum doğrusu.

*Altın Hilâl: Tarihte Mezopotamya'ya verilen ad.

- Nadir ve değerli olan su değil matmazel, sizin gibi gerçek yıldızlar.

Bu sözleri cazibe dolu ve karşı konulmaz bir gülümsemeyle söylemişti, Brigitte Bardot hafifçe kızardı, kırk papeli ödedi ve gitti.

- Cesaretinize hayran kaldım mösyö.

- Eh Momocuğum benden aşırdığın konserveleri bir şekilde telâfi etmem gerekiyordu.

O geceden sonra arkadaş olduk.

Gerçek şu ki konserve aşırmaya devam edebilirdim ancak Mösyö İbrahim bu konuda kendime bir söz vermemi sağladı

- Momo eğer ille de çalman gerekiyorsa gel ve evimden çal.

Sonraki günlerde Mösyö İbrahim babama fark ettirmeden ondan para sızdırmam için bana bir sürü taktik verdi: sofraya önceki günün ya da daha önceki günün yeniden ısıtılmış ekmeğini çıkarmak; kahve kavanozuna azar azar hindiba eklemek; poşet çayları yeniden kullanmak; her zaman içtiği bojole şarabına üç franklık şarap ekleyip çoğaltmak... Bunlar Mösyö İbrahim'in dünyanın canını çıkartma ve köylü çömleğini daima aş ile doldurma sanatında ne kadar usta olduğunu gösteren şeylerdi.

Mösyö İbrahim'in müdahalesi sayesinde yetişkinler dünyasının kabuğu çatlamıştı, duvar artık durmadan çarptığım o bildik duvar değildi, çatlaktan içeriye bir el uzanmıştı.

İki yüz frank biriktirmiştim, bir erkek olduğumu yeniden kendime hatırlatabilirdim.

Cennet Sokağı. Doğruca ayıcığın yeni sahibesinin mekân tuttuğu köşeye yürüdüm. Ona bir midye kabuğu götürüyordum. Gerçek bir midye kabuğu. Denizden gelmiş, hem de gerçek denizden.

Kız gülümsedi.

Bu sırada bizim olduğumuz tarafa doğru tazı gibi koşan bir adam ve bağırarak onu takip eden bir fahişe ortaya çıkıverdiler:

- Hırsız! Çantam! Hırsız var!..

Bir an bile tereddüt etmeden çelmeyi taktım. Hırsız paldır küldür yere yuvarlandı. Ben de üzerine atıldım.

Hırsız bana baktı, benim yalnızca bir velet olduğumu gördü, sırıttı, beni pataklamaya hazırlanıyordu ki kızın her geçen an biraz daha fazla feveran edip ortalığı birbirine katarak geldiğini gördü ve toparlanıp tüydü. Fahişenin çığlıkları gerçekten çok işime yaramıştı.

Kız yüksek topukları üzerinde salınarak geldi. Çantasını uzattım, aldı, çok hoşnut görünüyordu, çantayı iri göğüslerinin üzerine bastırdı.

- Teşekkür ederim küçük bey. Senin için ne yapabilirim? Bir kere vermemi ister misin?

Kadın yaşlıydı. En azından otuzundaydı. Ama Mösyö İbrahim'in her zaman dediği gibi: "Bir kadını reddetmemek gerekir".

- Tamam.

Ve yukarı çıktık. Ayıcığın sahibesinin alınmış bir hali vardı, arkadaşı beni ondan çalmıştı. Biz önünden geçerken kulağıma fısıldadı:

- Yarın gel, ben de bedava vereceğim.

Yarını beklemedim.

Mösyö İbrahim ve fahişeler babamla birlikte sürdürdüğüm hayatımı daha da zorlaştırıyorlardı. Berbat bir şey yapmaya başlamıştım: Mukayese. Babamın etrafında her zaman soğuk rüzgârlar eserdi. Mösyö İbrahim ve fahişeler ile birlikteyken ise her yer hep sıcaktı, hep aydınlıktı.

Dededen kalma yüksek ve heybetli kütüphaneye bakıyordum, insan ruhunun özünü, kanunları, felsefenin ince düşüncesini içinde barındırdığına inanılan kitaplara, onlara karanlıkta bakıyordum.

- Moiz, panjurları kapat, ışık ciltleri kabartıyor.

Sonra da koltuğunda okuyan babama bakıyordum; sayfaların üzerinde, lâmbadan süzülen sarı ışığın yuvarlağında hapis olmuş babama. Bilgisinin duvarları içinde kapalıydı, bana bir köpeğe ettiği kadar bile dikkat etmezdi, –zaten köpeklerden nefret ederdi– bana bilgisinden bir kemik atmak bile içinden gelmezdi. Birazcık gürültü yapsam...

- Özür dilerim.

- Moiz sesini kes, okuyorum, çalışıyorum...

Çalışmak, ne büyük kelime, her şeyin özrü...

- Özür dilerim baba.

- Neyse ki ağabeyin Popol böyle değil.

Popol, benim hiçliğimin öteki adıydı. Ne zaman kötü bir şey yapsam babam daima ağabeyimin hatırasını değerdi. "Popol okulda çok düzenliydi, Popol matematiği severdi, Popol banyoyu kirletmezdi, Popol çişini sıçratmazdı, Popol babasının sevdiği kitapları okumayı severdi."

Bu durum aslında doğumumdan kısa bir süre sonra annemin Popol ile birlikte gitmiş olmasından daha kötü değildi, çünkü zaten bir hatıra ile mücadele etmek zordu, ancak Popol gibi capcanlı bir erdemle iç içe yaşamak, işte bu benim gücümü aşıyordu.

- Baba, sence Popol beni sever miydi?

Babam yüzüme uzun uzun bakar, şaşkınlıkla beni azarlardı:

- Bu ne biçim soru!..

İşte benim cevabım : Ne biçim soru!

İnsanlara babamın gözleriyle bakmayı öğrenmiştim. Kuşkuyla, küçümsemeyle... Her ne kadar Arap olmasa da Arap bakkalla konuşmak –çünkü Arap demek bakkallıkta pazarları açık demektir–, fahişelere takılmak, bunlar ruhumun gizli çekmecesine kaldırdığım şeylerdi, resmî olarak hayatımın bir parçasını oluşturmuyordu.

Bir gün Mösyö İbrahim "Neden gülümsemiyorsun ?" diye sordu.

Bu soru kafama inen gerçek bir yumruk gibiydi, adeta bir çifteydi, hazırlıklı değildim.

- Gülümsemek zengin işidir Mösyö İbrahim. Benimse param yok.

Sadece canımı sıkmak için gülmeye başladı.

- Benim zengin olduğumu mu düşünüyorsun?

- Kasanızın içi tomarla para dolu. Böyle bütün gün bu kadar çok parayla iç içe yaşayan başka hiç kimse tanımıyorum.

- Ama bu paralarla aldığım malların parasını ödüyorum, kirayı ödüyorum. Ayın sonunda ise pek az bir miktar kalıyor, sen de biliyorsun.

Ve beni küçümser gibi daha da çok gülmeye başladı.

- Mösyö İbrahim gülmek zengin işidir dediğimde mutlu insanların işidir demek istedim.

- İşte burada yanılıyorsun, asıl gülmek insanı mutlu eder.

- Pşşşık..

- Dene?

- Pşşşık dedim.

- Sen uslu bir çocuksun değil mi Momo?

- Olmak zorundayım yoksa tokadı yerim.

- Uslu olmak iyidir,ama kibar olmak daha da iyidir, gülümsemeyi dene, göreceksin.

Hiç çaktırmadan bana en kaliteli lahana turşusundan veren Mösyö İbrahim bu işi de kendiliğinden halletmişti.

Ertesi gün gerçekten de bütün gece böcekler tarafından ısırılmış bir hasta gibi davranıyordum: Herkese gülümsüyordum.

- Hayır madam, matematik ödevimi anlamadım. Özür dilerim.

Hop: Gülümse!

- Yapamadım!

- Eh peki Moiz, sana tekrar anlatacağım.

Olduğu görülmemiştir. Azar yok, uyarı yok, hiçbir şey yok.

Yemekhanede...

- Şu kestane püresinden biraz daha alabilir miyim?

Hop: Gülümse!

- Evet, biraz da beyaz peynir...

Ve alıyorum.

Beden dersinde spor ayakkabılarımı unutmuşum.

Hop: Gülümse!

- Ayakkabılarım ıslaktı, kuruyor öğretmenim...

Öğretmen gülümsüyor, sırtımı sıvazlıyor.

Bu baş döndürücü bir şey. Kimse bana karşı koyamıyor. Mösyö İbrahim'in bana verdiği gerçek bir silâh. Tebessümümle insanları adeta tarıyorum. Artık bana hamam böceği muamelesi yapmıyorlar.

Okula giderken Cennet Sokağı'ndan geçiyorum. Beni her zaman reddeden uzun boylu zenciye, fahişelerin en güzeline yanaşıyorum.

- Merhaba!...

Hop: Gülümse!

- Yukarı çıkalım mı?

- Yaşın tutuyor mu?

- Tabii ki tutuyor. Dünya var olduğundan beri tutuyor.

Hop: Gülümse!

Yukarı çıkıyoruz.

Sonra, giyinirken, ona gazeteci olduğumu, fahişeler hakkında büyük ve önemli bir kitap yazdığımı anlatıyorum...

Hop. Gülümse!

Biraz hayatını anlatmasını istiyorum, tabii isterse.

- Gerçekten mi? Gazeteci misin?

Hop: Gülümse!

- Evet gazetecilik öğrencisiyim...

Anlatıyor. O hararetle anlatırken ben hafifçe zıplayan memelerine bakıyorum. İnanamıyorum. Bir kadın. Bana anlatıyor. Yalnızca bana. Bir kadın. Gülüyorum. Anlatıyor. Gülüyorum. Anlatıyor.

Akşam babam eve döndüğünde her zaman olduğu gibi paltosunu çıkarmasına yardım ediyor ve önünde, ışığın tam altında, beni gördüğüne emin olduğum yerde duruyorum.

- Yemek hazır.

Hop: Gülümse!

Bana şaşkınlıkla bakıyor.

Gülümsemeye devam ediyorum. Günün sonunda durmadan gülümsemek oldukça yorucu. Ama dayanıyorum.

- Yine aptalca bir şey yaptın değil mi?

İşte o anda gülümseme kayboluyor.

Ama umudumu kaybetmiyorum.

Yemeğin sonunda tatlısını yerken şansımı bir kez daha deniyorum.

Hop: Gülümse!

Tedirgin ve huzursuz bir şekilde beni süzüyor.

- Yanıma gel bakayım.

Gülümsememin kazanmak üzere olduğunu hissediyorum. İşte yeni bir kurban. Belki beni kucaklamak istiyor. Bir keresinde bana Popol'un sarılmayı çok sevdiğini,

onun cana yakın bir çocuk olduğunu söylemişti. Belki de Popol daha ilk günden şu gülümseme işini çözmüştü. Ya da annemim ona öğretecek kadar vakti olmuştu.

Babamın çok yakınındayım, hemen omuz başında. Kirpiklerini kırpıştırıyor. Ben ağzımı ayırırcasına gülümsüyorum.

- Tel taktırmak gerekiyor. Dişlerin olduğunu daha önce fark etmemiştim.

O geceden sonra Mösyö İbrahim'e geceleri, babam uyuduktan sonra da gitmeye başladım.

- Hepsi benim suçum. Popol gibi olsaydım babam beni de severdi.

- Sen neden bahsediyorsun. Popol gitti.

- Yani?

- Belki de büyüdüğünde babanın düşündüğü gibi biri olmayacaktı.

- Öyle mi düşünüyorsunuz?

- O gitti. Bu da önemli bir kanıt.

Mösyö İbrahim bana en büyük banknotları veriyor, ben de onları desteliyordum. Bu beni biraz olsun sakinleştiriyordu.

- Siz Popol'u tanıdınız mı Mösyö İbrahim? Popol'u? Tanıdınız mı? Onun hakkında ne düşünüyordunuz?

Kasaya sert bir darbe vurdu. Sanki konuşmaktan kacınıyor gibiydi.

- Sana bir tek şey söyleyeceğim: Seni Popol'a yüz kere, bin kere tercih ederim.

- Öyle mi?

Çok memnun olmuştum. Ama belli etmek istemiyordum. Yumruğumu sıktım ve biraz da diş gösterdim. İnsan ailesini savunmalıydı.

- Dikkat edin, size kardeşimle ilgili kötü konuşma hakkı vermedim. Popol'un ne kötülüğünü gördünüz ki?

- Popol çok iyiydi, gerçekten çok iyi. Ama kusura bakma ben Momo'yu tercih ederim.

Merhametli biriydim: kusurunu affettim.

Bir hafta sonra Mösyö İbrahim bana bir arkadaşını gönderdi, Kelebek Sokağı'nın dişçisini.

Hiç kuşku yok ki Mösyö İbrahim'in her yerde eli vardı. Ertesi gün:

- Momo korkarım daha az gülümsemelisin, ama eminim o da yeterli olacaktır. Yok yok şaka... Arkadaşım dişlerinin iyi olduğunu söylüyor, tel takmana gerek yokmuş.

Gülen gözleriyle bana doğru eğildi:

- Cennet Sokağı'nı düşün, ağzında bir hurdayla hangi birini on altı yaşında olduğuna inandırabilirsin?

İşte Mösyö İbrahim yine tam on ikiden vurmuştu, canım sıkkındı, zaten kafamı toplayabilmek için para desteleme işine ben talep olmuştum.

- Bütün bunları nasıl biliyorsunuz Mösyö İbrahim?

- Ben hiçbir şey bilmiyorum. Ben sadece Kuran'ımın içindekileri biliyorum.

Deste yapmaya devam ediyordum.

- Momo profesyonellere gitmen çok iyi bir şey. İlk birkaç sefer mutlaka profesyonellere, işini iyi bilen ka-

dınlara gitmen gerekir. Sonra zaten amatörlerle yetineceksin.

Kendimi daha iyi hissediyordum.

- Siz hiç gittiniz mi? Yani Cennet Sokağı'na.

- Cennet herkese açık.

- Beni işletiyorsunuz değil mi Mösyö İbrahim? Herhalde oraya hâlâ gittiğinizi söylemeyeceksiniz, hem de bu yaşınızda!

- Neden orası sadece gençlere mi ayrılmış?

Aptalca bir şey söylemiştim.

- Momo benimle bir gezinti yapmaya ne dersin?

- Siz ara sıra yürür müsünüz Mösyö İbrahim?

İşte bir aptallık daha yapmıştım. Sözlerimin sonuna hemen koca bir gülümseme ekledim.

Pot kırmıştım ama hiç önemi yoktu, çok mutluydum.

Ertesi gün Mösyö İbrahim beni Paris'e götürdü, güzel olan Paris'e, fotoğraflardaki, turistlerin Paris'ine. Kıvrım kıvrım akan Sen Nehri boyunca yürüdük.

- Bak Momo, Sen köprüleri nasıl da seviyor, tıpkı bir kadının bileziklere bayıldığı gibi.

Sonra Şanzelize bahçelerinde yürüdük. Daha sonra hepsi birer marka olan Lanvin, Hermes, Yves Saint Lorent, Pierre Cardin gibi bir çok ünlü mağazanın bulunduğu Foborg Sen Honore Caddesi'nde dolaştık. Bu oldukça komikti, bir tarafta uçsuz bucaksız gibi görünen genişlikte ama hiç mal yokmuş gibi boş mağazalar, diğer tarafta Mösyö İbrahim'in avuç içi kadar ama iğne atsan yere düş-

meyecek dükkânı, yerden tavana kadar sıra sıra dizilmiş kutular, koliler, üst üste yan yana bir sürü mal, akla hayale gelmeyecek her türde ihtiyaç maddesi.

- Mösyö İbrahim bu nasıl şey böyle, zenginlerin vitrinleri ne kadar da fakir, hiçbir şey yok.

- İşte lüks budur Momo, vitrinde hiçbir şey yoktur, mağazada da yoktur. Her şey fiyattadır.

Pale Royal'ın bahçelerindeki gezimizi bitirdik. Mösyö İbrahim bana portakal suyu ısmarladı, kendisi de anasonlu bir Suze şekerini yavaşça emerek bir bar taburesine tüneyip efsanevî hareketsizliğine geri döndü.

- Paris'te yaşamak çok hoş olmalı.

- Ama sen de Paris'te oturuyorsun Momo.

- Hayır ben Mavi Sokak'ta oturuyorum.

Onu anasonlu şekerinin tadını çıkarırken izliyordum.

- Sanırım Müslümanlar içki içmiyorlar.

- Evet, ama ben sûfiyim.

Aldığım cevapla bir pot kırdığımı hissettim, Mösyö İbrahim bana hastalığından bahsetmek istemiyordu –elbette bu onun en doğal hakkıydı– Mavi Sokak'a dönene kadar sustum.

Akşam sözlüğümü açtım. Mösyö İbrahim için gerçekten kaygılanıyordum çünkü sözlükler beni her zaman düş kırıklığına uğratmıştı.

"Sûfilik: Mistik İslamî akım, 8.yüzyılda ortaya çıkmıştır. Meşruiyetçilik anlayışının aksine içsel dine dikkat çeker."

İşte yine aynı şey! Zaten sözlükler sadece bilinen kelimeleri açıklar.

Neyse sonuçta sûfilik bir hastalık değildi, bu da içimi biraz olsun rahatlatmıştı, sûfilik bir düşünme biçimiydi. Mösyö İbrahim sık sık kendileri zaten birer hastalık olan düşünme biçimleri vardır derdi. Sonra tanımın tüm sözcüklerini anlamaya çalıştığım bir oyuna giriştim. Anlaşılan oydu ki, Mösyö İbrahim anasonlu şekeri ile Allah'a bir Müslüman gibi inanıyordu, ama biraz kaçak güreşiyordu, çünkü "meşruiyetçiliğe karşıydı" ve bu benim kafamı karıştırmıştı. Çünkü eğer meşruiyetçilik "yasalara titizlikle uyma kaygısı" ise ki sözlük adamları böyle diyorlardı..., bu her şeyden önce onur kırıcıydı ve kötü bir şeydi, o zaman Mösyö İbrahim hilekârın biriydi, onunla görüşmem son derece sakıncalıydı. Bununla birlikte eğer yasalara uymak babam gibi avukatlık yapmak, soluk bir yüze ve keder dolu bir eve sahip olmak ise, ben Mösyö İbrahim ile birlikte meşruiyetçiliğe karşı olmayı tercih ederdim. Sözlük adamları Sûfiliğin, Hallacı Mansur ve Gazzali tarafından yayıldığını anlatıyorlardı. İsimleri geçmişin bir köşesinde, tavan arasında yaşayan –burası her halde Mavi Sokak'tı– onlar sûfiliğin içsel bir din olduğunu anlatmışlardı, belli ki ağırbaşlı bir şeydi, zaten Mösyö İbrahim de bu sokakta yaşayan bütün Yahudiler ile karşılaştırıldığında ağırbaşlıydı.

Yemek boyunca kuzu yahnisini mideye indiren babamı incelemekten kendimi alamamıştım.

- Baba sen Tanrı'ya inanıyor musun?

Bana baktı, sonra da yavaşça:

- Görüyorum ki sen artık adam oldun.

Ne alâkası vardı anlayamamıştım. Bir an için birilerinin ona Cennet Sokağı'na gittiğimi söyleyip söylemediğini düşündüm. Ama o devam etti:

- Hayır Tanrı'ya inanmayı hiç başaramadım.

- Hiç başaramadın mı? Neden? Tanrı'ya inanmak için çabalamak mı gerekir?

Eve dolan alaca karanlık onu da içine almıştı.

- Evet inanmak için çok çabalamak gerekir.

- Ama baba biz Yahudiyiz, biz, yani sen ve ben.

- Evet.

- Peki Yahudi olmanın Tanrı'ya inanmakla hiçbir alâkası yok mu?

- Bence yok. Yahudi olmak bir geçmişe sahip olmak demektir, hem de kötü bir geçmişe.

O sırada birkaç aspirine birden ihtiyaç duyduğuna emindim. Belki de bir kereden bir şey olmaz deyip konuştuğu içindi. Kalktı ve doğruca yatmaya gitti.

Birkaç gün sonra her zamankinden daha solgundu. Kendimi suçlu hissetmeye başlamıştım. Ona bok yedire yedire sağlığını bozmuştum.

Oturdu ve bana bir şey söylemek istediğinde yaptığı mimikleri yaptı.

- Moiz, işten kovuldum. Çalıştığım yerde artık beni istemiyorlar.

Bu durum, yani babamla çalışmak istememeleri doğrusu beni pek şaşırtmamıştı. Katilleri bile yıldırmış olmalıydı, öte yandan bir avukatın avukat olmaya son verebileceğini hiç düşünmemiştim.

- Yeni bir iş bulmam lâzım. Kemer sıkmamız gerekecek evlât.

Gitti ve yattı. Bu konuda ne düşündüğümle pek ilgilenmediği açıkça görülüyordu.

Mösyö İbrahim'i görmeye gittim. Bir yandan yer fıstığı yiyor, bir yandan da gülümsüyordu.

- Mösyö İbrahim mutlu olmak için ne yapıyorsunuz, yani siz?

- Kuran'ımın içindekileri düşünüyorum.

- Bir gün ben de Kuran'ınızın içindekileri öğrenmek isterim. Gerçi Yahudi olunca bir işe yaramaz ama.

- Peki Momo, sence Yahudi olmak ne anlama geliyor?

- Bilmem ki. Babam için tüm gün boyunca bunalmak. Benim içinse... başka bir şey olmamı engelleyen bir şey sadece.

Mösyö İbrahim bana bir yer fıstığı uzattı.

- Ayakkabıların oldukça eskimiş Momo, yarın sana bir çift ayakkabı alacağız.

- Peki ama...

- Bir erkek tüm ömrünü yalnızca iki yerde geçirir: yatağında ve ayakkabılarının içinde.

- Mösyö İbrahim benim param yok.

- Onları ben alacağım. Benim sana hediyem. Unutma ki Momo, yalnızca iki ayağın var, onlara iyi bakman gerekir. Eğer ayakkabılar ayağını acıtırsa ayakkabılarını değiştirirsin. Ama ayakların yaralanırsa onları değiştiremezsin!

Ertesi gün, okula gitmek için evden çıkarken, yerde, ışığın aydınlatamadığı girişin karanlık köşesinde bir not buldum, neden olduğunu bilmiyorum ama babamın yazısını görünce kalbim deli gibi çarpmaya başlamıştı:

Moiz,

Beni affet. Gidiyorum. Sana babalık yapamadım. Popo....

Orada tıkandım. Şüphesiz giderayak hâlâ Popol hakkında bir cümle söyleyerek beni sarsmak istiyordu. Ne diyecekti ki: Popol ile başarabilirdim, ama seninle olmazdı" ya da "Popol bana baba olma gücünü, enerjisini veriyordu ama sen..." kısaca yazmaktan utandığı bir sürü zırva. Sonuçta niyetini anlamıştım. Sağolsun.

Belki bir gün yeniden bir araya geliriz. Çok sonra, sen bir yetişkin olduğunda, ben daha az utandığımda ve sen beni affettiğinde.

Hoşçakal.

İşte bu, Hoşçakal!

Not: Kalan bütün paramı masanın üzerine bıraktım. Ayrıca gidişimi haber vermeni istediğim kişileri de yazdım. Seninle ilgileneceklerdir.

Bir liste, tanımadığım dört isim.

Kararımı vermiştim. Bu oyuna uyacaktım.

Kuşkusuz, terk edildiğimi kabul ettim. İki kere terk edilmiştim; biri annem tarafından, doğduğumda, diğeri babam tarafından, büyüdüğümde. Bu bilinse, kimse bana şans vermezdi. Ama kararım değişmeyecekti: babam hiç gitmemiş gibi yaşamaya devam edecektim. Burada yaşadığına, yiyip içtiğine, hâlâ sıkıntılı uzun gecelerini benimle paylaştığına herkesi inandıracaktım.

Bir saniye bile beklemedim: bakkala gittim.

- Mösyö İbrahim babam sindirim zorluğu çekiyor. Ona ne vereyim?

- Bir şişe soda ver Momo. Al, istersen bende dövülmüş karabiber de var.

- Sağolun. Yukarı çıkayım da hemen içireyim.

Bıraktığı parayla bir ay idare edebildim. Okuldan gelen postalara onun ağzından cevap veriyordum, imzasını taklit etmeyi öğrenmiştim. Yemekleri iki kişilik pişirmeye devam ettim, her gece karşımdaymış gibi sofraya tabak koydum, çatal bıçak koydum. Yemeğin sonunda onunkini çöpe döküyordum.

Haftada birkaç gece, karşıdaki komşular için, onun kazağını, terliğini giyiyor, saçımı biraz unluyor, onun koltuğuna oturuyor ve Kuran'ımı okumaya çalışıyordum, yepyeni Kuran'ımı, Mösyö İbrahim'e yalvardığım ve onun da bana hediye ettiği Kuran'ımı.

Okulda kaybedecek bir saniyem bile olmadığını kendime hatırlattım: âşık olmalıydım. Ama seçenek yoktu, okul karma değildi; Herkes kapı görevlisinin kızına aşıktı. Meryem'e. On üç yaşında olmasına rağmen üç yüz azgın delikanlıya hükmettiğini hemen anlayan Meryem'e. Boğucu bir arzuyla ona kur yapmaya başladım.

Hop: Gülümse!

Sevilebileceğimi kendime ispatlamam gerekiyordu, bütün dünyaya bunu öğretmem gerekiyordu. Diğerleri, bana katlanmak zorunda olan birkaç kişinin, ailemin, kaçmayı tercih ettiğini keşfetmeden önce bunu yapmam gerekiyordu.

Meryem'i tavlama hikâyemi Mösyö İbrahim'e anlattım. Beni hikâyenin sonunu bilir gibi gülümseyerek dinledi, ama ben bu gülüşü görmezden geldim.

- Ee, baban nasıl? Artık onu sabahları görmüyorum?...

- Çok çalışıyor. Sabah çok erken çıkıyor. Yeni işi...

- Öyle mi? Peki Kuran okumana kızmıyor mu?

- Gizli gizli okuyorum, hem... pek bir şey anlamıyorum.

- Bir şey öğrenilmek istendiğinde kitaplara baş vurulmaz. Biriyle konuşulur. Ben kitaplara inanmam.

- Mösyö İbrahim siz bana her zaman Kuran'ınızın içindekini...

- Evet. Kuran'ımın içindekini bilirim... Momo ben deniz kenarına gitmek istiyorum. Normandiya'ya. Seni de götüreyim mi?

- Gerçekten mi?

- Elbette, tabii baban izin verirse.

- İzin verir.

- Emin misin?

- Size izin verir dedim!

Büyük Kaburg Oteli'nin girişine geldiğimizde kendimi tutamadım, ağlamaya başladım. İki saat, üç saat boyunca ağladım, kendime hakim olamıyordum.

Mösyö İbrahim ağlayışımı izliyordu. Sabırla konuşmamı bekliyordu. Sonunda hıçkırıklarıma bir nokta koyabilmiştim:

- Burası harika bir yer Mösyö İbrahim, çok çok güzel bir yer. Burası bana göre değil, ben bunu hak etmiyorum.

Mösyö İbrahim gülümsedi.

- Güzellik her yerdedir Momo. Güzellik senin baktığın yerdedir. Benim Kuran'ımın içinde bu var.

Sonra kıyı boyunca yürüdük.

- Bilirsin Momo, Allah yaşamı doğrudan insanoğlunun önüne serip açıklamaz. Elbette bir kitap da bunu yapamaz.

Ben ona Meryem'den bahsediyordum. Babamdan bahsetmekten kaçındıkça Meryem'den söz açıyordum. Meryem beni hayran kitlesine kattıktan sonra uygun bir aday değilmişim gibi beni görmezden gelmeye başlamıştı.

- Önemli değil, diyordu Mösyö İbrahim. Ona âşıksın ama bu aşk sana ait. Seni bağlar. Aşkını reddetse bile bunu değiştiremez. Sadece bundan faydalanamaz hepsi bu. Senin sunduğun Momo, her zaman için senindir; gizlediğin ise sonsuza dek kayıptır!

- Sizin bir karınız var değil mi?

- Evet.

- Peki neden burada onunla birlikte değilsiniz?

Denizi gösterip eğlenmeye başladı.

- Bu kesinlikle bir İngiliz denizi, yeşil ve gri, bu suyun normal rengi değil, sanki değiştirilmiş gibi.

- Bana cevap vermediniz Mösyö İbrahim, karınız, karınızı sormuştum.

- Momo cevap vermemek zaten bir cevaptır.

Her sabah ilk uyanan Mösyö İbrahim oluyordu. Pencereye yaklaşıyor ışığı adeta içine çekiyordu. Sonra sakince kültür fizik hareketlerini yapıyordu, her sabah, hiç sektirmeden, ömrü boyunca. İnanılmaz bir şekilde esnek ve atletikti. Başım yastıkta, gözlerimi her araladığımda uzun bir süredir öyle olduğunu sandığım uzun ve ağır hareket eden genç bir adam görüyordum.

Benim için en büyük sürpriz ise bir gün banyoda Mösyö İbrahim'in sünnetli olduğunu keşfetmem oldu.

- Siz de mi Mösyö İbrahim?

- Müslümanlar da sünnetlidirler Momo, tıpkı Yahudiler gibi. Bu Hz. İbrahim'in Allah'a sunduğu kurbanın simgesidir: onu alabileceğini söyleyerek oğlunu Allah'a sunmuş. Bizden eksilen bu küçük deri parçası Hz.İbrahim'in bize yadigârıdır. Sünnet için baba oğlunu sıkıca tutmalıdır, böylece baba, Hz. İbrahim'in sunduğu kurban yerine kendi öz oğlunun acısını sunar.

Mösyö İbrahim sayesinde Yahudilerin, Müslümanların, Hıristiyanların bir çok ortak noktaya sahip olduklarını, aynı kutsal insanlara inandıklarını anlamıştım. Gerçi bu beni pek ilgilendirmiyordu, ama kendimi iyi hissetmemi sağlıyordu.

Normandiya'dan dönüşümüzde karanlık ve boş eve girdiğimde, farklı bir şey hissetmedim, ama dünya farklı bir yer de olabilirdi. Kendi kendime pencereleri açabileceğimi, duvarların daha aydınlık olabileceğini, geçmişi, güzel olmayan geçmişi, mazideki geçmişi hatırlatan, acılaşmış, pis bir yer bezi gibi kokan bu mobilyaları saklamak zorunda olmadığımı söylüyordum.

Hiç param kalmamıştı. Gezintilerimiz sırasında Mösyö İbrahim'in keşfetmemi sağladığı Sen Nehri kıyısındaki kitapçılara kutu kutu kitap satıyordum. Her kitap satışımda kendimi biraz daha özgür hissediyordum.

Babam ortadan kaybolalı üç ay olmuştu. Kandırmacaya devam ediyor, iki kişilik pişiriyordum ve tuhaf bir şekilde Mösyö İbrahim babamla ilgili git gide daha az şey soruyordu. Meryem ile olan ilişkim gün geçtikçe çuvallıyor, ancak akşamları Mösyö İbrahim ile yaptığımız harika sohbetlerin yegâne konusu oluyordu.

Bazı akşamlar içimi bir sıkıntı kaplıyordu. Kaplıyordu çünkü Popol'u düşünüyordum. Şimdi babam da yoktu, Popol'u tanımayı isterdim. Madem ki benim hiçliğimin antitezi gibi değerlendirilmeyecekti, onu daha fazla hoş görecektim, emindim. Sık sık onun hayatta olduğunu, dünyanın bir köşesinde bir yerlerde olduğunu, aslında kusursuz ve iyi bir ağabey olduğunu, benim için şimdilik bir yabancı ama bir gün karşılaşabileceğim bir kardeş olduğunu düşünüyordum.

Bir sabah kapıyı polis çaldı. Tıpkı filmlerdeki gibi bağırıyorlardı:

- Açın! Polis!

Kendi kendime: tamam, dedim, buraya kadar. Çok fazla yalan söyledin, artık buna bir dur diyecekler.

Üzerime bir şey giydim ve her yeri kilitleyip kapattım. Tahmin ettiğim kadar sert değillerdi, hatta kibarca içeri girebilir miyiz diye sordular. Şu da bir gerçek ki hapse girmeden önce doğru dürüst giyinmeyi tercih ederdim. Onları içeri aldım. Hepimiz salondayken komiser elimi tuttu ve kibarca şöyle dedi:

- Oğlum, size kötü bir haberimiz var. Babanız vefat etti.

Hangi darbeden daha çok etkilenmiştim bilmiyordum, babamın ölümünden mi, yoksa polisin bana "siz" demesinden mi, ama sonuçta koltuğa yığılmıştım.

- Marsilya'da kendini bir trenin altına atmış.

Bu da çok tuhaftı, bunu yapmak için Marsilya'ya gitmek! Her yerde tren vardı. Bir sürü tren. En çok da Paris'te. Babamı asla anlayamamıştım.

- Her şey babanızın umudunu yitirdiğini ve hayatına kendi isteğiyle son verdiğini gösteriyor.

İntihar eden bir baba, işte kendimi daha iyi hissetmeme engel bir şey daha. Sonuçta kendi kendime beni terk etmiş olmasını tercih edip etmeyeceğimi soruyorum: evet hiç olmazsa bunu tercih ederdim. İçimi pişmanlığın kemirdiğini varsayabilirdim.

Polisler sessizliğimi anlıyor görünüyorlardı. Boş kütüphaneye, viran daireye bakıyorlar, etrafı, neyse ki beş dakika sonra çekip gideceğiz edasıyla süzüyorlardı.

- Haber verilecek kimse var mı oğlum?

En sonunda duruma uygun bir tepki vermiştim. Kalktım ve babamın evi terk etmeden önce bıraktığı dört isimlik listeyi almaya gittim. Müfettiş listeyi cebine koydu.

- Sosyal yardım hizmetleri için gerekli müracaatları yapacağız.

Sonra yaklaştı, gözleri bir garip bakıyordu, o anda delice bir şey yapacağını hissettim.

- Sizden istediğimiz bir şey daha var, cesedi teşhis etmeniz gerekiyor.

İşte bu bir alarm sinyali oldu. Sanki düğmeye basılmış gibi ulumaya başlamıştım. Polisler etrafıma toplandılar, kapatma düğmesini arıyorlardı. Hiç şansları yoktu, düğme bizzat bendim ve duramıyordum.

Mösyö İbrahim'in müdahalesi kusursuzdu. Çığlıklarımı duyarak yukarıya, yanımıza çıktı, durumu hemen kavradı. Marsilya'ya kendisinin gelip, cesedi teşhis edebileceğini söyledi. Polisler önce bu fikri pek hoş karşılamadılar, çünkü karşılarındaki adam tam bir Araba benziyordu. Ancak ben yeniden kendimi yırtmaya başlayınca Mösyö İbrahim'in teklifini çaresiz kabul ettiler.

Babamı toprağa verdikten sonra Mösyö İbrahim'e sordum:

- Ne zamandır babamla ilgili durumun farkındaydınız?

- Kaburg'dan beri. Ama biliyorsun Momo babana kızman gerekmez.

- Öyle mi? Peki nasıl? Hayatımı zindan eden, beni terk edip giden ve intihar eden bir baba yaşamım için ne de olağanüstü bir güven zenginliği. Ve üstelik ona kızmam gerekmiyor öyle mi?

- Babanın yol gösterecek kimsesi yoktu. Çünkü ailesini çok genç yaşta kaybetmişti. Tüm ailesi Naziler tarafından tutuklanmış, toplama kamplarında ölmüşlerdi. Baban bir türlü bu gerçekten kaçıp kendini toparlayamadı. Belki de hâlâ hayatta olduğu için kendini suçlu hissediyordu. Kendini bir trenin önüne atması boşuna değildi.

- Öyle mi? Nedenmiş o?

- Ailesi, sevdikleri ölüme trenlerle götürülmüşlerdi. Belki o da her zaman kendi trenini arıyordu... Eğer yaşayacak gücü kalmamışsa bunun sebebi sen değilsin Momo, sebep senden önce olan ya da olmayandır.

Mösyö İbrahim cebime biraz para sokuşturdu.

- Cennet Sokağı'na git. Kızlar, onlar hakkında yazdığın kitabı merak ediyorlar...

Mavi Sokak'taki evin her şeyini değiştirmeye başladım. Mösyö İbrahim bana kutu kutu boya ve bir sürü fırça verdi. Ayrıca Sosyal Yardımdakileri deliye döndürüp zaman kazanmam için de bana tavsiyelerde bulunuyordu.

Boya kokusunun evden çıkması için bütün pencereleri açtığım bir öğleden sonra, eve bir kadın geldi. Neden bilmiyorum ama, çekingenliğinden, tereddüdünden, yerdeki lekelere basmaya çekinmesinden, taburelerin arasından geçmeye cesaret edememesinden kim olduğunu hemen anlamıştım. İşime dalmış gibi yaptım.

Hafifçe boğazını temizledi.

Şaşırmış gibi göründüm.

- Kimi aradınız?

- Moiz'i arıyorum, dedi annem.

İsim sanki boğazından geçmiyor gibiydi, söylemekte zorluk çekmesi ilginçti. Kendimde onunla dalga geçme hakkını görüyordum.

- Siz kimsiniz?

- Ben onun annesiyim.

Zavallı kadın. Onun için üzülmüştüm. Buraya kadar gelmek için kendini bayağı zorlamıştı. Dikkatle bana bakıyor, sanki yüz hatlarımı çözüp anlamaya çalışıyordu. Korkuyordu, çok korkuyordu.

- Peki sen kimsin?

- Ben mi?

Eğlenmek istiyordum. İnsan aynı ruh halini koruyamıyor, özellikle de on üç yıl sonra.

- Bana Momo derler.

Yüzü allak bullak oldu.

Gülerek devam ettim:

- Bu Muhammet'in kısaltılmışı.

Yüzünün rengi bir anda süpürgeliklerimin boyasından bile solgun hale geldi.

- Öyle mi? Sen Moiz değil misin?

- Hayır karıştırmayın madam. Ben Muhammet'im.

Bir şeyler söyleyecekti, vazgeçti. Ancak kızgın değildi.

- Ama burada adı Moiz olan bir çocuk yok mu?

Cevap vermeye niyetlendim: Bilmiyorum, annesisiniz, siz daha iyi bilirsiniz. Ama son anda vazgeçtim. Zavallı kadının bu cevaba dayanacak gücü varmış gibi görünmüyordu. Onun yerine küçük, masum ve daha faydalı bir yalan söyledim:

- Moiz gitti madam. Buradan bıkmıştı. Kötü anıları vardı.

- Öyle mi?

Acaba inanmış mıydı? Pek ikna olmuş görünmüyordu. Belki o kadar da saf değildi.

- Peki ne zaman dönecek?

- Bilmiyorum. Giderken ağabeyini bulmak istediğini söyledi.

- Ağabeyini mi?

- Evet Moiz'in bir ağabeyi var.

- Öyle mi?

Çok şaşırmış görünüyordu.

- Evet Popol.

- Popol mu?

- Evet madam Popol. Moiz'in ağabeyi.

Beni de bir tereddüdün içine mi çekmeye çalışıyordu anlayamıyordum. Ya da gerçekten Muhammet olduğuma mı inanıyordu?

- Ama benim Moiz'den önce hiç çocuğum olmadı. Popol diye bir çocuğum ise asla olmadı.

İşte şimdi ben kendimi kötü hissetmeye başlamıştım.

Durumumu fark etti, ayakta duramıyor sallanıyordu, hemen kendini bir koltuğa attı, ben de aynı şeyi yaptım.

Sessizlik içinde, boya kokusundan sızlayan burunlarımızla birbirimize bakıyorduk. Beni inceliyordu, göz kırpışımı bile kaçırmıyordu.

- Söyle bana Momo...

- Muhammet.

- Söyle bana Muhammet, Moiz ile yeniden görüşecek misin?

- Olabilir.

Bu sözleri buruk, farklı bir tonda söylemiştim. Ben bile böyle bir ses çıkarmayı beklemiyordum. Gözlerimin içine bakıyordu. Beni dilediği kadar inceleyebilirdi. Ne de olsa benden bir şey koparamayacaktı, kendimden emindim.

- Eğer bir gün Moiz'e yeniden rastlarsan, ona şunları söyle: Babası ile evlendiğimde çok gençtim ve sadece evden uzaklaşabilmek için evlenmiştim. Moiz'in babasını asla sevmedim. Ama Moiz'i sevmeye hazırdım. Başka bir adam tanıdım. Baban...

- Pardon?

- Babası demek istedim. Bana: "Git ve Moiz'i de bana bırak, yoksa..." dedi. Gittim. Yeni bir hayata başladım. İçinde mutluluk olan bir hayata.

- Öyle olduğu kesin.

Bakışlarını yere indirdi.

Yaklaştı. Bana sarılmak istediğini hissediyordum. Uzaklaştım. Yalvarır bir sesle sordu:

- Moiz'e söyleyeceksin değil mi?

- Olabilir.

Aynı akşam Mösyö İbrahim'e gittim ve ona gülerek sordum.

- Beni ne zaman evlât edineceksiniz Mösyö İbrahim?

O da bana gülerek cevap verdi:

- Sen istersen hemen yarın küçük Momo!

Çok mücadele etmek gerekiyordu. Resmî işler dünyası, mühürler, izinler, uyandırıldıklarına kızan memurlar, kimse yardımcı olmuyordu. Ancak hiçbir şey Mösyö İbrahim'in azmini ve cesaretini kıramıyordu.

- Hayır cevabı zaten cebimizde Momo, bize bir tek evet cevabını elde etmek kalıyor.

Annem, sosyal yardım görevlisinin de yardımı ile Mösyö İbrahim'in müracaatını kabul etti.

- Peki sizin karınız Mösyö İbrahim, karınız da istiyor mu?

- Karım memlekete döneli çok uzun zaman oldu. Ben dilediğimi yaparım. Ama eğer istiyorsan bu yaz onu görmeye gideriz.

Belgeleri, yani bundan böyle seçtiğim kişinin oğlu olduğumu kanıtlayan şu ünlü belgeleri elimize aldığımız gün, Mösyö İbrahim bunu kutlamak için bir otomobil almamız gerektiğine karar verdi.

- Yolculuklar yapacağız Momo, bu yaz birlikte Altın Hilâl'e gideceğiz. Sana denizi göstereceğim, eşsiz ve benzersiz denizi, benim geldiğim denizi.

- Oraya genelde uçan halıyla gidilmez mi?

- Bir katalog al ve bir otomobil seç.

- Peki baba.

Aynı kelimeleri söyleyip farklı duygular hissetmek müthiş bir şeydi. Mösyö İbrahim'e "baba" dediğimde kalbim gülüyor, moralim yerine geliyor, geleceğim önümde ışıldıyordu.

Bir otomobil galerisine gittik.

- Bu modeli istiyorum. Oğlum bunu seçti.

Mösyö İbrahim sözcük seçiminde benden de kötüydü. Her cümlesinin içine bir "oğlum" yerleştiriyordu, babalığı keşfediyor gibiydi.

Satıcı aracın özelliklerini övmeye başladı.

- Malınızı övmenize gerek yok, satın almak istediğimi size söylemiştim.

- Ehliyetiniz var mı mösyö?

- Elbette.

Ve Mösyö İbrahim cüzdanından en iyi ihtimalle Mısırlılar döneminden kalma bir belge çıkarttı. Satıcı dehşet içinde belgeyi incelemeye başladı, hem rakamların çoğu silinmişti hem de satıcının daha önce görmediği anlaşılan bir dille yazılmıştı.

- Bu bir ehliyet mi?

- Belli olmuyor mu?

- Pekâlâ. Size taksitle satın alma imkânı da sunuyoruz. Örneğin üç yıllık vadede...

- Size bir otomobil almak istiyorum dedim, çünkü bunu yapabilirim. Peşin ödüyorum.

Mösyö İbrahim çok üzülmüştü. Satıcı gaf üstüne gaf yapıyordu.

- O zaman bir çek yazmanız...

- Yeter artık! Size peşin ödüyorum dedim. Para ile. Gerçek para ile.

Ve masanın üzerine bir tomar para koydu, plâstik torba içinde eski banknotlardan koca bir tomar.

Satıcının soluğu kesilmişti.

- Ama... ama... Kimse peşin ödemez, bu... Bu mümkün değil...

- Neden? Bu para değil mi? Ben onları kasamda topladım, kabul ettim. Siz neden etmeyesiniz? Momo acaba güvenilir bir yere mi geldik?

- Peki. Böyle yapalım. On beş gün içinde teslimatı yaparız.

- On beş gün mü? Ama bu mümkün değil: on beş gün içinde ölmüş bile olabilirim!..

İki gün sonra otomobili bakkalın önünde teslim ettiler... Mösyö İbrahim güçlüydü.

Mösyö İbrahim otomobile bindi ve ince uzun parmakları ile bütün kumandalara hafifçe dokundu; sonra alnının terini sildi, rengi atmıştı.

- Hiçbir şey bilmiyorum Momo

- Ama siz araba kullanmayı biliyordunuz.

- Evet uzun zaman önce, arkadaşım Abdullah ile birlikte. Ama...

- Ama?

- O zaman otomobiller böyle değildi.

Mösyö İbrahim gerçekten endişeli görünüyor bir türlü normale dönemiyordu.

- Söylesenize Mösyö İbrahim sizin kullanmayı bildiğiniz şu arabalar atlar tarafından mı çekiliyordu?

- Hayır küçük Momo. Eşekler. Eşekler çekiyordu.

- Peki ehliyetiniz, yani o günkü?

- Hmmm...Arkadaşım Abdullah'ın hasadın nasıl geçtiğini anlatan bir mektubu.

- O zaman durumumuz umutsuz!

- Doğru.

- Peki her zamanki gibi Kuran'ınızda bize yol gösterecek bir şey yok mu?

- Biraz düşün Momo. Kuran bir kullanma kılavuzu değildir. Ruhunla ilgili şeyler için faydalıdır, ama demir yığınları için faydasız. Ayrıca Kuran'da anlatılan seyahatler develerle yapılıyordu!

- Kızmayın Mösyö İbrahim.

Sonuçta Mösyö İbrahim birlikte sürücülük dersleri almamıza karar verdi. Benim yaşım tutmadığından, ben arkada göstergelerle ilgili bilgilerin en ufak bir kırıntısını bile kaçırmadan otururken, resmî olarak kullanmayı o öğrenecekti. Ders biter bitmez arabamıza atlıyorduk, direksiyona ben geçiyordum, geceleri Paris'te dolaşıyorduk, trafiğe hiç bulaşmıyorduk.

Günden güne bu işi daha iyi kıvırıyordum.

En sonunda yaz geldi ve biz yola koyulduk.

Binlerce kilometre. Tüm Avrupa'yı kat ettik. Pencereler açık. Orta Doğuya gidiyorduk. Mösyö İbrahim ile seyahat ederken daha da ilginç bir hale gelen dünyayı keşfetmek inanılmazdı. Direksiyona yapıştığım ve tüm dikkatimi yola verdiğim için manzarayı, gökyüzünü, bulutları, köyleri, köylüleri o bana anlatıyordu. Mösyö İbrahim'in gevezeliği, konuşkanlığı, sigara kâğıdı gibi kırılgan ses tonu, acılı aksanı, tasvirleri, vurguları, en şeytanî kurnazlıklar kadar ilginç şaşkınlıkları, bütün bunlar, benim için Paris'i İstanbul'a bağlayan köprüydü. Avrupa'yı görmedim. Avrupa'yı adeta dinledim.

- Bak Momo, zengin bir semte geldik, etrafta çöp tenekeleri var.

- Ee, ne olmuş ki?

- Eğer bulunduğun yerin zengin bir yer olup olmadığını anlamak istiyorsan, çöp tenekelerine bakarsın. Eğer ortalıkta ne çöp ne de çöp tenekesi varsa orası çok zengin bir yerdir. Eğer çöp tenekesi var ama çöp yoksa zengindir. Eğer çöp tenekesi ve etrafında çöpler varsa ne zengindir ne fakir: turistik bir yerdir. Eğer etrafta tenekeler yok ama çöpler varsa fakir bir yerdir. Eğer insanlar çöplüklerde oturuyorlarsa çok fakir bir yerdir. Burası ise zengin bir yer.

- Elbette! Burası İsviçre!

- Hayır otoyol istemiyorum Momo, otoyoldan gitme. Otoyollar: geç, burada görülecek bir şey yok, der. Otoyollar bir yerden diğerine daha hızlı gitmek isteyen ahmaklar içindir. Biz geometri yapmıyoruz, seyahat ediyoruz. Bana görülecek her şeyi gösteren küçük, şirin yollar bul!

- Mösyö İbrahim arabayı siz kullanıyorsunuz galiba, öyle anlaşılıyor.

- Dinle Momo, eğer bir şey görmek istemiyorsan sen de herkes gibi uçağa bin.

- Burası fakir bir yer Mösyö İbrahim.

- Evet burası Arnavutluk.

- Peki şurası?

- Arabayı durdur. Duyuyor musun? Huzur kokuyor, burası Yunanistan, insanlar nasıl da dingin, geçişimizi izlerken bile acele etmiyorlar, usul usul soluk alıp veriyorlar. Görüyorsun ya Momo, tüm ömrümü çalışarak geçirmiş olacağım ama yavaş çalışmış olacağım, acele etmeden. Bir servet yapmayı ya da dükkânımda müşterileri sıraya girmiş görmeyi istemiyorum. Yavaşlık. İşte bu, mutluluğun sırrı bu. Peki sen ileride ne yapmak istiyorsun?

- Bilmem ki, ithalat ihracat yaparım.

- İthalat ihracat mı?

İlginç bir noktayı fark etmiştim. Bu kelime sihirli bir kelimeydi. "İthalat ihracat". Mösyö İbrahim ağzından hiç düşürmüyordu, ciddî bir kelimeydi, aynı zamanda macera çağrıştırıyordu, yolculuklara çıkarıyor, gemilere bindiriyordu, bu kelime koliler, büyük rakamlar demekti, oturaklı bir kelimeydi, heceleri kendiliğinden yuvarlanıyordu: "İthalat ihracat!"

- Size, bir gün ithalat ihracat yapacak olan oğlum Momo'yu takdim ediyorum.

Pek çok oyun oynuyorduk. Gözlerimi bağlıyor ve ibadethanelere giriyorduk, ben de kokusundan oranın hangi dine ait olduğunu bulmaya çalışıyordum.

- Mum kokuyor, burası Katolik.

- Evet, burası Sen Antuan Kilisesi.

- Tütsü kokuyor, burası Ortodoks.

- Doğru, Aya Sofya.

- Burası ayak kokuyor, burası cami, geçekten çok ağır kokuyor.

- Ne! Burası Sultanahmet Camii! İnsan kokan bir yer senin için yeterince iyi değil mi? Senin ayakların hiç kokmaz mı? İnsan kokan bir ibadethane, insanlar için yapılmış bir yer seni tiksindiriyor mu? Senin kafan da fikirlerin de Paris'ten kalmış. Bu çorap kokusu içimi rahatlatıyor. Kendi kendime, ben komşumdan üstün değilim diyorum. Kendimi biliyorum. Bizi biliyorum. Böylece kendimi daha iyi hissediyorum!

İstanbul'dan sonra Mösyö İbrahim az konuştu. Heyecanlıydı.

- Yakında benim geldiğim yere, denize varacağız.

Her gün biraz daha yavaşlamamızı istiyordu. Tadına varmak istiyordu. Biraz da korkuyordu.

- Sizin geldiğiniz şu deniz nerede Mösyö İbrahim, bana haritada gösterin.

- Bırak şimdi haritaları Momo, okulda değiliz.

Bir dağ köyünde durduk.

- Mutluyum Momo. Sen varsın ve ben Kuran'ımın içinde ne olduğunu biliyorum. Şimdi seni raksa götürmek istiyorum.

- Raksa mı?

- Evet öyle. Kesinlikle. "İnsanın kalbi beden kafesine kapatılmış bir kuş gibidir." Raks ettiğinde kalbin Allah'a kavuşmaya can atan bir kuş gibi şakıyıp coşar. Hadi tekkeye gidelim.

- Nereye?

"Bu raks saçmalığı da ne?" Eşikten geçerken böyle diyorum.

- Tekke bir dans salonu değildir. Burası bir ibadethanedir. Momo, ayakkabılarını çıkart.

Ve ilk kez orada dönen adamlar gördüm. Dervişler, uzun, solgun entariler giymişlerdi. Harika bir ritim her yanda çınlıyordu. Dervişler birer topaca dönüştüler.

- Görüyor musun Momo! Kendi etraflarında dönüyorlar. Allah'ın var olduğu yerin, yüreklerinin etrafında dönüyorlar. Bir dua gibi.

- Siz buna ibadet mi diyorsunuz?

- Elbette Momo, bütün dünyevî imlerinden arınıp, kaygılarını ortadan kaldırıyorlar, denge denilen bu ağırlıkla muazzam bir ateşte kendini tüketen meşalelere dönüşüyorlar. Dene Momo, sen de dene. Beni takip et.

Mösyö İbrahim ve ben dönmeye başladık.

İlk günlerde, ilk dönüşlerimde kendi kendime: Mösyö İbrahim ile mutluyum diyordum. Sonra: Gittiği için babama kızmıyorum dedim. Sonunda : Annemin hiç seçeneği yoktu diye düşündüm.

- Ne diyorsun Momo, güzel şeyler hissettin mi?

- Evet inanılmazdı. İçimdeki kin ve düşmanlık akıp gitti. Ritim susmamış olsaydı belki annemle ilgili sorunumu bile çözecektim. Bu muhteşem bir ibadetti Mösyö İbrahim, bedenim ağırlaştı, ruhum hafifledi.

O günden sonra Mösyö İbrahim'in tanıdığı bildiği tekkelerde sema için durduk. O çoğunlukla dönmüyor, gözlerini kapatıp bir çay içmekle yetiniyordu, ama ben, ben çılgın gibi dönüyordum. Hayır, aslında çılgınlığımdan biraz olsun kurtulmak için dönüyordum.

Akşamları köy meydanlarında kızlarla tanışmaya, konuşmaya çalışıyordum. Elimden geleni yapıyordum ama pek bir işe yaramıyordu. Mösyö İbrahim ise sakin sakin gülümseyerek anasonlu şekerini yemekten başka bir şey yapmamasına rağmen bir süre sonra etrafını pek çok insan sarıyordu.

- Çok hareketlisin Momo, arkadaş edinmek istiyorsan daha oturaklı olmalısın.

- Sizce ben yakışıklı mıyım Mösyö İbrahim?

- Çok yakışıklısın Momo.

- Yok, yani kızların ben para ödemeden beğenecekleri kadar yakışıklı mıyım?

- Birkaç yıl sonra onlar senin için para harcayacaklar!

- Yine de şimdilik ortalık sakin...

- Şüphesiz Momo, seni nasıl görüyorlar biliyor musun? Gözlerinin içine "ne kadar yakışıklıyım" edasıyla bakıyorsun. Tabii onlar da dalgalarını geçiyorlar. Oysa "sizin kadar güzelini hiç görmemiştim" der gibi bakmalısın. Sıradan bir adam için, yani senin benim gibi bir adam için demek istiyorum –Alain Delon ya da Marlon Brando gibi değil– çekiciliğin, senin karşındaki kadında bulduğundur.

Mora dönen gökyüzüne ve dağların arasından sokulmaya çalışan güneşe bakıyorduk. Babam gözlerini akşam yıldızına dikmişti.

- Önümüze basamaklarını çıkmamız için bir merdiven konmuş Momo. Başlangıçta insanoğlu mineralden ibaretti, sonra bitki oldu, sonra da hayvan – bunu, yani hayvanlığı özellikle unutmamak gerekir çünkü sık sık yeniden ona dönüşmeye eğilim gösterir, sonra bilgiye, akla, imana sahip insanoğlu haline geldi. Bir toz bulutundan bugüne kat edilen yolu hayal edebiliyor musun? Ve çok sonra bu insanlık halini de aşıp geride bıraktığında bir melek olacaksın. Dünyevî şeylerden arınacaksın. Sema edip döndüğünde bunu hissettin.

- Evet ama ben, hiçbir şey hatırlamıyorum. Siz bitki olduğunuz zamanı hatırlıyor musunuz Mösyö İbrahim?

- Ben bakkal dükkânımda taburemin üzerinde saatlerce oturduğumda ne yaptığımı sanıyordun?

Sonra Mösyö İbrahim'in doğduğu yere, denize geldiğimizi ve arkadaşı Abdullah ile görüşeceğimizi söylediği o büyük gün geldi. Allak bullak olmuştu, genç bir adam gibiydi, oraya önce kendisi gitmek,önce kendisi bulmak istiyordu, benim bir zeytin ağacının altında beklememi istedi.

Öğle vaktiydi. Ağacın altında uyuyakalmıştım.

Uyandığımda güneş çoktan batmıştı. Gece yarısına dek Mösyö İbrahim'i bekledim.

Köye kadar yürüdüm. Köy meydanına vardığımda insanlar birden üzerime üzerime gelmeye başladılar. Konuştukları dili anlamıyordum ama beni çok iyi tanıyormuş gibiydiler, işaretlerle bana bir şeyler anlatmaya çalışıyorlardı. Beni büyük bir eve götürdüler, önce pek çok kadının çömelmiş, ağıtlar söylediği büyük bir salondan geçtik. Sonra beni Mösyö İbrahim'in karşısına getirdiler.

Yatıyordu, her yanı kan revan içindeydi,bedeni morluklarla yaralarla doluydu. Araba bir duvara çarpmıştı.

Çok güçsüz görünüyordu.

Üzerine atıldım. Gözlerini açtı ve gülümsedi.

- Yolculuk burada bitiyor Momo.

- Olmaz, daha memleketine, denize varamadık.

- Hayır, ben vardım. Irmağın bütün kolları aynı denize dökülür. Tek denize.

Ağlamaya başladım.

- Momo hoşnut değilim.

- Sizin için korkuyorum Mösyö İbrahim.

- Ben korkmuyorum Momo. Kuran'ımın içindekini biliyorum.

İşte bu cümleyi söylemeliydi. Bu cümle, birlikte tüm yaşadıklarımızı, anılarımızı hatırlatıyordu, daha fazla ağlamaya başladım.

- Kendin için ağla Momo, benim için değil. Ben iyi yaşadım. Yaşlandım. Uzun süre önce ölen bir karım vardı, onu hep sevdim. Arkadaşım Abdullah vardı, benim adıma onu selâmlayacaksın, Küçük bakkal dükkânım vardı. Mavi Sokak vardı, her ne kadar mavi olmasa da şirin bir sokaktı. Sonra sen vardın.

Onu mutlu etmek için gözyaşlarımı gizleyip kendimi toplamaya çalıştım ve hop: gülümse!

Mutluydu. Sanki acıları azalmış gibiydi.

Hop: gülümse!

Yavaşça gözlerini kapattı.

- Mösyö İbrahim!

- Şşşt.. Endişelenme. Ölmüyorum Momo, sonsuzluğa kavuşuyorum.

İşte böyle.

Bir süre daha kaldım. Arkadaşı Abdullah ile babamdan çok bahsettik. Aynı zamanda çok da döndük.

Mösyö Abdullah Mösyö İbrahim gibiydi, ama Mösyö İbrahim'in kâğıda dökülmüş haliydi, eşsiz benzersiz sözlerle, ezbere bildiği şiirlerle, zamanını daha çok kasasının başında değil de okuyarak geçirmiş Mösyö İbrahim gibiydi. Tekkede döndüğümüz saatleri simyanın dansı, bakırı altına çeviren dans olarak adlandırırdı. Sık sık Mevlana'dan alıntılar yapardı:

Altına simya ne gerek, simya bakıra gerek.

Kendine gel.

Diri olanı öldür: o diri senin vücudundur.

Ölü olanı dirilt: bu da senin kalbindir.

Olanı gizle: şu ölümlü dünyadır.

Olmayanı getir: öbür dünyadır.

Var olanı yok et: o da arzudur.

Yok olanı var et: bu da senin niyetindir.

Bugün hâlâ işler yolunda gitmediğinde dönüyorum. Bir elimi göğe çeviriyorum, ve dönüyorum. Bir elimi toprağa döndürüyorum, ve dönüyorum. Gökyüzü üzerimde dönüyor. Yeryüzü altımda dönüyor. Ben hiçbir şeyim, ama hiçliğin etrafında dönen bu atomlardan biri her şey.

Mösyö İbrahim'in dediği gibi:

- Aklın varlığının temel direğidir.

Durdum, duruldum. Kendimi Allah'a teslim ettim, tıpkı Mösyö İbrahim'in sokaklardaki evsiz serserilerden bahsederken dediği gibi: dilendim ve sokaklarda yattım, bu da güzel bir armağandı. Mösyö İbrahim'in ben onu bırakıp gitmeden hemen önce bana sarılıp cebime sıkıştırdığı paraları harcamak istemiyordum.

Paris'e döndüğümde Mösyö İbrahim'in her şeyi önceden gördüğünü keşfettim: beni medeni bağlarımdan kurtarmıştı, artık özgürdüm. Ayrıca tüm parasını, bakkal dükkânını ve Kuran'ını bana bırakmıştı.

Noter gri zarfı bana verdi ve ben de içindeki eski kitabı dikkatle çıkardım.

Sonunda Kuran'ının içinde ne olduğunu öğrenecektim.

Kuran'ının içinde kurutulmuş iki çiçek ve arkadaşı Abdullah'ın mektubu vardı.

Şimdi ben Momo'yum, sokaktaki herkes beni tanıyor. Sonuçta ithalat ihracat yapmıyorum, zaten bunu Mösyö İbrahim'e sadece onu biraz etkilemek için söylemiştim.

Annem zaman zaman beni görmeye geliyor. Bana Muhammet diye sesleniyor, tabii beni kızdırmamak için ve Moiz'in neler yaptığını soruyor, ben de ona Moiz'den haberler veriyorum.

Son gelişinde Moiz'in ağabeyi Popol'u tekrar bulduğunu, ikisinin birlikte tatile çıktıklarını ve onu yakın zamanda göreceğimi sanmadığımı söyledim. Belki de bundan bahsetmem çok yerinde oldu. İyice düşündü –benimleyken hep tetikteydi– sonra kibarca mırıldandı:

- Bunca şeyden sonra bu belki o kadar da kötü değildir. Unutulması gereken çocukluklar vardır, onarılması gereken çocukluklar.

Psikolojinin benim işim olmadığını söyledim: ben bakkaldım.

- Bir akşam yemeğine bize gelirsen çok sevinirim Muhammet. Eşim de seni tanımaktan çok memnun olacaktır.

- Eşiniz ne iş yapıyor?

- İngilizce öğretmeni.

- Peki siz?

- İspanyolca öğretmeniyim.

- Peki yemekte hangi dili konuşacağız? Yok, şaka yaptım. Peki geleceğim.

Kabul ettiğim için sevincinden kıpkırmızı olmuştu, yok, gerçekten, orada olmaktan ben de memnun olacaktım.

- Gerçekten mi? Gelecek misin?

- Evet, evet.

Aslında iki eğitimcinin bakkal Muhammet'i kabul etmelerinin biraz garip olduğu kesin. Ama neden olmasın. Ben ırkçı değilim.

İşte böyle. Şimdi her şey düzeldi. Her pazartesi karım ve çocuklarımla onlara gidiyorum. Benim yumurcaklar ona büyük anne ya da İspanyolca öğretmeni diyorlar, nasıl da hoşuna gidiyor, görmelisiniz! Bazen öyle memnun oluyor ki nazikçe benim rahatsız olup olmadığımı soruyor. Ona rahatsız olmadığımı, espriden anladığımı söylüyorum.

Şimdi ben Momo'yum. Mavi olmayan sokağın, Mavi Sokak'ın bakkalı.

Herkes için ben köşedeki Arabım.

Arap demek, bakkallıkta geceleri ve pazarları açık demek.

cizgiliforum
cizgiliforum

Mösyö İbrahim ve Kuran'ın Çiçekleri, *Eric-Emmanuel Schmitt'in* ***Cycle de l'Invisible*** *adını verdiği üçlemesinin ikinci kitabıdır. İlk kitap olan "**Milarepa**" Budizme, üçüncü kitap, "**Oscar et le dame rose**" ise Hıristiyanlığa adanmıştır.*

Basında Mösyö İbrahim ve Kuran'ın Çiçekleri

Martine de Rabaudy / L'Express – 23 Ağustos 2001
"Yahudi çocuk ile Arap bakkalın duygu dolu hikâyesi, tıpkı bir mücevher gibi."

Héléne Kuttner / Paris-Match – 25 Eylül 2002
"Schmitt'in eseri insanı alt üst eden bir sadeliğe ve duyguya sahip. Güldürüyor, ağlatıyor. Olağanüstü."

Fabienne Pascaud / Telerama – 18 Eylül 2002
"Güzel, yürekli ve toleranslı. Işık saçıyor, insanın içini ısıtıyor."

Armelle Eliot / Le Figaro – 10 Eylül 2002
"Kıvrım kıvrım işlenmiş bir masal gibi."

Marion Thébaud / Le Figaro Madame – 7 Eylül 2002
"Bu hikâye sanki hiç bitmeyecek. Adeta bir şölen."

André Lafargue / Le Parisien – 13 Eylül 2002
"Schmitt'in eseri, Arap, Yahudi gibi öğeleri insan doğası ile kavrayıp içine alıyor."

Arthur Georges / V.S.D. – 10 Ekim 2002
"Bu sadelik, bu mutluluk çağrısı karşısında fethedilmemek elde değil."

Frederic Ferney / Le Point – Ekim 2002
"İslam'ın çılgın bir din olduğuna inanan seyirciye bir nasihat gibi."

Marie Cécile Niviére / Le Pariscope – 9 Ekim 2002
"Yaşama değin şefkat dolu bir şarkı gibi. Gerçekten mutluluk veriyor."

BİLGE KÜLTÜR SANAT
YAYIN LİSTESİ

ROMAN

1 **ARTIK AĞLAMA** / *JOY FIELDING*
2 **DERİN UÇURUM** / *T. DAVIS RUNN*
3 **HASAT** / *TESS GERRITSEN*
4 **AJAN** / *STUART WOODS*
5 **KAÇINILMAZ SON** / *ELIZABETH ADLER*
6 **EKSİK PARÇALAR** / *JOY FIELDING*
7 **DENİZDEN GELEN ÖLÜ** / *STUARTS WOODS*
8 **YALNIŞ ADRES** / *JANE HELLER*
9 **YÖRÜNGE** / *TESS GERRITSEN*
11 **KIRIK TESTİ** / *KATE ROSS*
12 **KALP HIRSIZI** / *JULIE GARWOOD*
13 **ATEŞ GEÇİTLERİ** / *S. PRESSFIELD*
16 **SESSİZLİĞİN ÖTESİNDE** / *TED ALLBEURY*
17 **KARANLIK SURET**/ *MICHAEL DIBDIN*
18 **EXMOOR CADISI** / *MARGARET DRABBLE*
20 **EISTEIN'IN BEYNİ** / *MICHAEL PATERNITI*
21 **AKŞAM YEMEĞİ** / *ANNA DAVIS*
24 **BEETHOVEN'IN SAÇI** / *RUSSEL MARTIN*
26 **SAVAŞ DALGALARI** / *S. PRESSFIELD*
28 **ORKİDE SAHİLİ** / *STUART WOODS*
34 **İNGİLİZ YOLCULARI** / *MATTHEW KNEALE*
36 **THEODOROS** / *CHRISTOPHER HARRIS*
37 **ŞANGAY BEBEĞİ** / *WEI HUI*
60 **İNCİ KÜPELİ KIZ** / *TRACY CEVALIER*
61 **GÖLGELER KITABI** / *NAMIT A. GOKHALE*
68 **MÜZİK ŞEYTANI** / *KATE ROSS*
69 **MİSTİK IRMAK** / *DENNIS LEHANE*
70 **SIRÇA SARAY** / *AMITAV GHOSH*
71 **HUKUK VE KADIN** / *WILKIE COLLINS*
96 **KIRMIZI ÇADIR** / *ANITA DIAMANT*

ÖYKÜ

14 **ÖYKÜ SANDIĞI** / *J.PETER HEBEL*

YAŞANTI

10 **GÖKKUŞAĞI TANRIÇASI AĞLADIĞINDA**/ *C. MANGUERRA BRAINARD*
23 **EŞCİNSEL BİR RAHİBİN İTİRAFLARI**/ *MARCO POLITI*
27 **ÇÖL ÇİÇEĞİ** / *WARIS DIRIE*
33 **KAPI BEKÇİSİ** / *TERRY EAGLETON*

cizgiliforum

Eric-Emmanuel SCHMITT (1960) Romancı, filozof. İlk oyunu 1991'de Fransa'da sahnelendi. Son on yılda eserleri Fransa'da ve Fransa dışında en çok sahnelenen Fransız yazar oldu, oyunları 35 ülkede oynandı, eserleri pek çok dile çevrildi. Defalarca *Moliere ödülü* ve *Fransız Akademisi Tiyatro Büyük Ödülü*'nü kazandı. Dinbilim, metafizik ve felsefe ile ilgilendi. 1995'de ilk romanı ile ödül kazandı. Denemeler ve öyküler de yazan Schmitt 1997'de kaleme almaya başladığı üçlemesinin 2001'de yayınlanan ikinci kitabı *"Mösyö İbrahim ve Kuran'ın Çiçekleri"* ile 2001 yılı *Fransız Akademisi Büyük Ödülü*'nü kazandı.

Mösyö İbrahim ve Kuran'ın Çiçekleri son yıllarda hem romanları hem de piyesleriyle Fransa'nın dünyadaki en popüler yazarlarından ***Eric-Emmanuel SCHMITT***'in çok satan bir romanı. Olay 1960'larda Paris'te geçmektedir. 12 yaşındaki Momo'nun babası, aklî dengesi pek yerinde olmayan Yahudi bir avukattır. Paris'in genelevlerinin bulunduğu bir semtte yaşamaktadır. Mahallenin Müslüman bakkalı Mösyö İbrahim'le tanışır. İbrahim bir sûfidir. Uzak bir doğu ülkesinden gelmiştir. Momo'nun en yakın dostu olur. Ona hayatın sırlarını anlatır. Sonunda bir gün bakkala kilidi vururlar, kırmızı bir spor araba alırlar ve birlikte İbrahim'in o uzak ülkesine, mevlevî dervişlerin döndüğü, çiçeklerin, şiirin ülkesine giderler.

"Ona aşıksın ama bu aşk sana ait. Seni bağlar. Aşkını reddetse bile bunu değiştiremez. Sadece bundan faydalanamaz hepsi bu. Senin sonduğun Mamu, her zaman için senindir; gideceğin ise sonsuza dek kayıptır!"

Ömer Şerif'in başrolde oynadığı film, Venedik Film Festivali'nde aktöre ALTIN ASLAN ödülünü de kazandırdı...

"Schmitt'in eseri insanı alt üst eden bir sadeliğe ve duyguya sahip. Güldürüyor, ağlatıyor. Olağanüstü."

Hélène Kuttner / Paris-Match

"Güzel, yürekli ve toleranslı. Işık saçıyor, insanın içini ısıtıyor."

Fabienne Pascaud / Telerama

"Schmitt'in eseri, Arap, Yahudi gibi öğeleri insan doğası ile kavrayıp içine alıyor."

André Lafargue / Le Figaro Madame

ISBN 975-8509-98-5

9 789758 509980